

**R. P. Sebast. Izquierdo Alcarazensis Soc. Iesv, svpremis
Inquisitionis Senatvs Censoris, Et Olim Complvti SS.
Theologiæ Professoris. Pharvs Scientiarvm**

Izquierdo, Sebastián

Lugduni, 1659

Quæst. 5. Quænam propositiones euidentēs, aut aliàs certæ seu per se notæ, seu demonstratæ ex terminis huius disputationis in superionibus expositis eliciantur, tum inter se, tum cum terminis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95620)

& esse eius negationem; sicque passim dicimus existere negationem rei, ubi res negata non existit, nimirum in tali tempore, in tali loco, in tali subiecto, &c. iuxta dicta *num. precedente*. Sic chymararum impossibilium necessarias dicimus negationes; & contra verò rerum necessariarum impossibiles negationes vocamus. Et vniuersum, quoties rigorose loquendo aliquid erat rebus negandum enunciatione negatiua, seu remotiua, toties illius negatio eis indiscriminatim solet attribui enunciatione affirmatiua, seu positiua. Qui omnes nihilominus loquendi modi per æquiualentiam sunt veri, ut ex dictis liquidum est. Ob id claritatis, & aliis morem gerendi gratia, eisdem nos indiscriminatim in nostris operibus vtetur, nisi aliud materia postulauerit. Hinc protestantes per illos nos doctrinæ statuta *quæst. precedente*, ne minimum quidem intendere derogare,

QVÆSTIO V.

Quenam propositiones euidenter, aut aliàs certa, seu per se nota, seu demonstrata ex terminis huius disputationis in superioribus expositis eliciantur tum inter se tum cum terminis precedentis collatis?

81 **Q**uia materia præsentis disputationis fere metaphysica est, ut principio dicebam, oportuit quætionem hanc instituire, iuxta methodum præstitutam in præfatione ad lectorem. Cui responderetur; propositiones, quas inquit, esse sequentes.

Propositio 1.

82 **I**mpossibile est aliquid simul esse, & non esse. Impossibile est etiam aliquid simul neque esse, neque non esse. Tum necesse est quodlibet aut esse, aut non esse. Necesse est etiam quodlibet aut deesse, aut non deesse (sumpto deesse pro non esse).

Coniungo sub vna propositione hæc quatuor principia. Tum quia in idem fere recidunt æquiuolenter. Tum quia ad explicandam eorum naturam oportet illa inuicem comparare. Primum tradit Aristotel. *lib. 4. Metaph. cap. 3. text. 8.* his verbis *Idem enim simul esse, & non esse in eodem secundum idem est impossibile*. Additque esse omnium principiorum firmissimum, atque certissimum. Atque omnes demonstrantes in illud tandem suas propositiones deducere, utpote quod omnium dignitatum seu principiorum principium est. Tertium tradit in eodem *lib. cap. 7. text. 27.* dum ait. *Verum neque inter contradictiones quidquam medium esse contingit. Sed necessarium aut dicere, aut negare vnum de vnoquoque.* Quorum amborum mentionem etiam facit *lib. 1. post. cap. 3. text. 26. & 27.* his ferme verbis. *Impossibile est idem simul affirmari, & negari de eodem. Necesse est idem affirmari, vel negari de eodem.* Secundum autem, & quartum principium in primo, & tertio continetur, ut iam expono.

83 **E**tenim huiusmodi principia in natura extremorum contradictionis, qua talium, fundantur immediate; eorumque subinde immediatas, atque per se notissimas proprietates enunciant. Dicuntur autem extrema contradictionis, seu contradictoria nega-

tio obiectiua, & id quod per illam negatur, seu remouetur, iuxta doctrinam statutam *quæst. 3. & 4. præsertim num. 70. & 80.* Quæ quidem extrema ita iuxta *ibidem* dicta opponuntur, ut quoduis eorum æquiuolenter, nostroque modo concipiendi suapte natura & essentia sit formalis exclusio, ablatio, siue remotio alterius, & consequenter cuiusvis exclusio, ablatio siue remotio alterius sit formalis positio. Hinc autem fit primò quoddam nequeat vnum contradictionis extremum esse, quin desit alterum, atque adeo, quod nequeant ambo simul esse, & consequenter, quoddam sit impossibile aliquid simul esse & non esse prout fert primum principium. Aliquid namque simul esse, & non esse, esset simul esse ambo contradictionis extrema. Secundò fit, quod nequeat deesse vnum contradictionis extremum, quin sit alterum. Atque adeo quod nequeant ambo simul deesse, & consequenter, quoddam sit impossibile aliquid simul neque esse neque non esse, prout fert principium secundum. Aliquid namque simul neque esse, neque non esse, esset simul deesse ambo contradictionis extrema. Tertio fit, quod nequeat non esse contradictorium positiuum, si deest negatiuum, & vice versa. Atque adeo, quod sit necesse alterutrum eorum esse. Et consequenter, (quod est idem) quod sit necesse quodlibet aut esse, aut non esse, prout fert principium tertium. Quarto fit quod nequeat non deesse contradictorium positiuum, si est negatiuum, & vice versa, atque adeo quod sit necesse alterutrum eorum deesse. Et consequenter (quod est idem) quod sit necesse quodlibet aut non esse, aut non non esse, prout fert principium quartum. Vnde apparet quatuor posita principia aliter sic breuius offerri posse. *Impossibile est, utrumque contradictorium simul esse. Impossibile est utrumque contradictorium simul deesse. Necesse est alterutrum contradictorium esse. Necesse est alterutrum contradictorium deesse.*

Quæ cum ita sint colligo primò. Duo priora 84 principia, quamuis formaliter sint duo: quatenus tam ex parte intellectuum nostrarum, quam ex parte conceptuum obiectiuorum diuersitatem habent. Equiuolenter tamen esse vnum & idem, quatenus veritas obiectiua per vtrumque enunciata vna est, & eadem à parte rei. Differunt enim tantum sicut differunt propositio affirmatiua vnius extremi contradictionis, & negatiua alterius. De quibus æquiuolenter esse eandem ex dictis *quæst. 3.* constat. Etenim cum positio vnius extremi contradictionis sit ablatio alterius, & è conuerso, ut dictum est, qui vtrumque simul adstruit, eo ipso aufert simul vtrumque atque ita hæc propositiones. *Vtrumque contradictorium est. Neutrum contradictorium est,* & similes, æquiuolentes sunt. Quo fit, ut duo priora dicta principia æquiuolentia, vel (quod est idem) vnum æquiuolenter sint. Tantumdemque eodem iure venit dicendum de duobus posterioribus inter se comparatis. De eis nihilominus ob diuersitatem, quam habent formalem, tanquam de distinctis, quoties opus fuerit loquemur.

Secundò colligo. Duo priora dicta principia 85 magis distingui à duobus posterioribus, & vice versa, quam inter se: quia duo priora veritatem quandam negatiuam enunciant, nempe impotentiam subiecti ad vtrumque contradictorium. Duo verò posteriora veritatem quandam positiuam, nempe necessitatem subiecti ad alterutrum contradictorium. Adeo tamen euidenter, & immediate hæc due veritates mutuo se inferunt, mutuoque inter se connectunt.

conneſtuntur, vt alterutra in alterâ contineri virtualiter dici poſſit loquendo logicè. Ex eo enim quod ſubiectum eſt impotens ad habendum vtrumque contradictorium, conſeſtim fit eſſe neceſſitatum ad carendum alterutro, & vice verſâ. Pariterque ex eo quod ſit impotens ad carendum vtroque ſequitur neceſſitatum eſſe ad habendum alterutrum, & è conuerſo. Quomodo autem iſta principia ſimultanea inter ſe ſint, etiamſi alia poſitiua ſint & alia negatiua ex dicendis poſtmodum apparebit.

86 Tertio colligo aliud principium, quod ſuprà addidit Ariſt. nempe *impoſſibile eſt dari medium inter duo contradictoria*. in illud ſecundum recidere. *Impoſſibile eſt vtrumque contradictorium ſimul deeſſe*. Quia non poſſe dari medium inter duo contradictoria idem eſt, ac non poſſe vtrumque ſimul ita deficere, vt detur aliud quidpiam loco vtriuſque.

87 Adnotare tamen oportet. Tamenſi dicta principia ſumpta abſolute, ſeu prout in ſtatu abſoluto, veriſſima iuxta, atque euidentiffima ſint. At ſi ſumantur conditionate, ſeu prout in ſtatu conditionato, ſapiffimè falſificari niſi eis aliquid adiciatur, quo, & in tali quoque ſtatu, atque adeo porſus vniuerſaliter vera ſint. Quamquam enim veriſſimum ſit, loquendo abſolute, non poſſe vtrumque contradictorium aut ſimul eſſe, aut ſimul deeſſe. Neceſſèque ſubinde eſſe vt ſit vnum, & deſit alterum. Falſum tamen id ipſum eſt, loquendo ex hypotheſi, quod eſſet, aut quodd deeſſet, vtrumque, quia vere, ſi eſſet vtrumque, eſſet vtrumque, & poſſet eſſe, verèque ſi deeſſet vtrumque deeſſet, vtrumque, & poſſet deeſſe. Subindèque verè etiam, non eſſet neceſſe, vt eſſet vnum, & deeſſet alterum, ſi aut eſſet vtrumque, aut deeſſet vtrumque. Ratio autem eſt, quia licet quoduis ex contradictoriis ſuo preceptu ſit formalis excluſio alterius: atque adeo non poſſit non excludere illud etiam in ſtatu conditionato, & conſequenter ex vi poſitionis vnius ſequatur neceſſario in omni ſtatu defectus alterius, aliunde tamen in ſtatu conditionato poteſt etiam neceſſario ſequi ex vi hypotheſis eiudem poſitio, atque adeo eſſe conditionate verum illud ſimul eſſe, & non eſſe. Vnde id hæc propoſitione abſque omni dubio veriſſima. *Si ſimul exiſterent duo contradictoria, ſimul exiſterent duo conditionate vnius contradictorij ſequatur non exiſtentia conditionata alterius, indeq; præciſe propoſitio adſtrucens vtriuſque exiſtentiam videatur falſificari aliunde tamen ex vi hypotheſis adſtruitur exiſtentia eiudem, quo ſit, vt talis propoſitio ſimpliciter, & vndequeque ſit vera. Itaque verum eſt ſimpliciter exiturum vtrumque contradictorium vtrumque exiſteret Tamenſi etiam ſit verum neutrum contradictorium exiturum, ſi vtrumque exiſteret, quia quoduis ex ſe excluderet alterum. Nec mirum cum exiſtere vtrumque, & neutrum exiſtere idem ex parte obiecti ſit, vt conſtat ex dictis. Tantumdèque dicendum eſt de quâuis aliâ propoſitione conditionatâ, quæ ſub conditione impoſſibili verè affirmat fore ſimul duo contradictoria, qualis eſt. *Si exiſteret ſecundus Deus, exiſterent duo contradictoria*, & ſimiles.*

88 Igitur vt prædicta principia vniuerſaliter valeant etiam pro ſtatu conditionato aliqua particula exceptiua adicienda eſt, quæ omnimodis excludat veritatem obiectiuam alterius contradictorij in conſortio alterius. Si enim dicas. *Impoſſibile eſt idem ſimul eſſe, & non eſſe ſimpliciter*. Vt

ſenſus ſit. Impoſſibile eſt idem ita eſſe, vt ex nullo capite ſit verum non eſſe; & ſimul ita non eſſe, vt ex nullo capite ſit verum eſſe. Tunc tale principium pro ſtatu etiam conditionato erit veriſſimum, atque certiffimum: quia veriſſimè, atque certiffimè eſt impoſſibile ita eſſe aliquid conditionatè, vt ex nullo capite ſit verum non eſſe, & ſimul ita non eſſe, vt ex nullo capite ſit verum eſſe. Inde enim fieret, vt tale obiectum conditionatum abſolute eſſet ſimul verum, & non verum, id eſt abſolute affirmabile, & non affirmabile verè, atque ideo ſimul à Deo iudicabile, & non iudicabile, quod veriſſimè, atque certiffimè impoſſibile eſt. Pariterque philoſophandum eſt de alijs principiis. Videantur ad rem dicta ſuprà diſp. 3. quaſt. 4.

Hic dubitant aliqui an principium illud. *Impoſſibile eſt idem ſimul eſſe, & non eſſe*. Verè ſit primum omnium principiorum, in quod tandem demonſtrationes omnium ſcientiarum deducantur, vt dixit Ariſt. libro 4. *Metaph. cap. 3. citato*. Negat nonnulli apud Soar. diſputatione 3. *Metaph. ſect. 3.* cenſentes eſſe primum alterum. *Neceſſe eſt quodlibet aut eſſe, aut non eſſe*, eo quod hoc affirmatiuum eſt; illud negatiuum, & omnis negatio ſupponit prædicatum poſitiuum, in quo fundetur. Soar. verò diſtinguens duplex genus demonſtrationum oſtenſum ſcilicet, & deducens ad impoſſibile dicit in priori genere non eſſe dictum principium totius *Metaphyſicæ*, nedum omnium ſcientiarum primum. Benè tamen in poſteriori, cui ego quoad hanc ſecundam partem conſentio; eo quod omnis demonſtratio cuiuſvis ſcientiæ deducens ad impoſſibile vſque ad principium dictum deducatur, neceſſe eſt; Siquidem id ſolum eſt ſimpliciter impoſſibile, quod ſecum fert duo extrema contradictoria, vt demonſtrabitur *inferius diſputatione 11.* Quoad primam verò partem dico intra genus demonſtrationum oſtenſum dictum principium non eſſe prioritate principij primum totius metaphyſicæ, nedum omnium ſcientiarum: quia non omnes, imò pauciſſimæ demonſtrationes oſtenſuæ metaphyſicæ reſoluntur in illud. Eſſe tamen vnum ex primis totius *Metaphyſicæ* prioritate vniuerſalitatis, vtpote, quod de ſubiecto vniuerſaliſſimo omnium, quale eſt quidlibet concepiibile, ſiue poſſibile, ſiue impoſſibile, vnam ex primis eius proprietatibus prædicat, nempe eſſe impotens ad ſubeunda ſimul duo extrema contradictoria, hoc eſt, ad ſe exercendum ſimul per duos actus contradictorios, quæ proprietates in naturâ potiſſimum ipſorum contradictoriorum fundatur, eorundemque ſubinde etiam proprietates eſt: ab eiſdem enim fundamentis denominantur immediatè ſubiectum quidem impotens ad ſufferenda ſimul duo contradictoria, & ipſa contradictoria impotentia ad conueniendum ſimul ſubiecto. In quibus eiſdem fundamentis nititur immediatè principium alterum poſitiuum, quo prædicatur de eodem ſubiecto, neceſſitatum eſſe ad alterutrum ex extremis contradictorijs, de quouſque horum neceſſitatum eſſe ad conueniendum ſubiecto ex hypotheſi defectus alterius. Vnde patet duo ille principia. *Impoſſibile eſt idem ſimul eſſe, & non eſſe*. *Neceſſe eſt quodlibet aut eſſe, aut non eſſe*, quibus alia duo principia æquivalentia ſunt, immediatè naſci ex eſſentiâ contradictoriorum extremorum relatè ad ſubiectum, cuius actus ſunt ipſa extrema; atque ita etſi ſit alterum poſitiuum, & alterum negatiuum, neutrum

trum prius altero, sed inuicem simultanea esse, & consequenter utrumque ex primis totius Metaphysicæ prioritate vniuersalitatis, vtpote, quæ subiecto conueniunt vniuersalissimo omni iuxta nuper dicta.

90 In istis autem duobus principiis illa alia duo logicorum fundantur *Impossibile est duas propositiones contradictorias aut simul veras, aut simul falsas esse. Necessè est, vt ex duabus propositionibus contradictoriis altera vera sit, & altera falsa.* Quod apud omnes in confesso, & ex dictis a nobis *suprà disp. 3. q. 5.* conspicuum est.

Propositio 2.

91 Positio cuiusvis ex extremis contradictoriis suo pte conceptu formalis est alterius exclusio, siue defectus, siue remotio. Et è conuerso, cuiusvis exclusio, siue defectus, siue remotio formalis est alterius positio.

Dicuntur autem extrema contradictionis, seu extrema contradictoria, vt nuper notauimus, negatio obiectiua, & id, quod per illam negatur. Quo tamen pacto talia ea sint (vt in propositione asseritur) per quamdam solum æquiualentiam, & nostro modo concipiendi; eo quod extremum negatiuum à parte rei prorsus est nihil, eiusque veritas obiectiua potius in non positione, quam in positione alicuius stat, ex dictis in *superioribus* præsertim *num. 70. 80. & 83.* constat, quæ ad rem recolenda. Quomodo etiam pleraque extrema apud nos contradictoria, ex parte rerum fundamentaliter tantum contradictoria sunt, non formaliter, quatenus fundamenta eorum ex parte rerum entia sunt purè positiua, positiuè solum ab intuentibus cognoscibilia, non verò entia, & negationes, quæ tum positiuè, tum negatiuè ab intuentibus etiam cognoscibilia sunt, ex dicendis *infra disp. 11.* constabit. Impresensiarum verò de omnibus est idem censendum, ob omnium, quod ad rem attinet, æquiualentiam.

Propositio 3.

92 Quodlibet ex suppositione, quodd est, necessè est esse. Tum quodlibet ex suppositione, quodd non est, necessè est non esse.

Hæc propositio duo posita principia continens, axioma est non minus celebre, nec minus per se euident, quàm prima; insuperque demonstrari per illam potest. Nam si facta, & retenta suppositione, quodd quidpiam est, non esset, aut, quodd quidpiam non est, esset. Id simul esset, & non esset contra dictam *proposit. 1.* sequuntur autem ex duobus istis principiis hæc alia duo. *Ex suppositione, quodd aliquid est, impossibile est non esse. Ex suppositione, quodd aliquid non est, impossibile est esse.*

Propositio 4.

93 Essentia composita, & aggregatum omnium partium, ex quibus componitur, idem omnino sunt.

Hæc propositio apud omnes est certissima, satilque euident ex ipsis terminis. Sed est notandum essentiam compositam bifariam vsurpari posse, substantiuè scilicet, & adiectiuè. Substantiuè dicitur accipi, quando omnes ex æquo partes eius directè, & in recto accipiuntur. Adiectiuè verò, quando aliqua pars eius directè, & in recto, reliquæ autem indirectè, & in obliquo, siue de connotato accipiuntur; & priori quidem modo sumpta dici-

Phar. Scient. Tom. I.

tur essentia per se (qualis est semper essentia simplex, seu non composita) posteriori modo sumpta dicitur essentia per accidens, iuxta definitiones *q. 2.* traditas ex Arist. Igitur essentia per se aliud non est ab aggregato omnium suarum partium substantiuè sumptarum essentia autem per accidens aliud non est ab aggregato omnium suarum partium sumptarum adiectiuè. Quo fit, vt essentia sumpta vniuersè, & aggregatum omnium partium, ex quibus ea componitur, idem omnino sint, vt propositio nostra fert. Appello autem partem essentiae omne illud, quod quoquo modo intrinsecè constituit ipsam.

Propositio 5.

94 Essentia composita aut ex partibus habentibus esse in eodem tertio, aut ex partibus habentibus esse in diuersis considerari potest composita.

Sermo est in propositione de omni essentia composita, siue ea sit essentia per se, siue essentia per accidens, iuxta dicta *proposit. 4.* Est autem propositio certissima: quia essentiam compositam dicimus vniuersè aggregatum quoduis ex partibus quoquo modo coalescens. Compertum est autem considerari posse aggregatum coalescens ex partibus aut habentibus esse in eodem tertio, hoc est, in eodem statu, in eodem tempore, in eodem loco, in eodem subiecto, & si quæ sunt alia, in quibus essentia esse, siue habere esse dicuntur; aut habentibus esse in diuersis, vt si vna pars in statu tantum quidatiuo habeat esse, alia in statu existenti. Tum vna in hoc tempore, alia in illo; vna in isto loco, alia in alio &c.

Propositio 6.

95 Quoties subiectum prædicationis est aliqua essentia per se composita, omnibus partibus eius ex æquo tribuitur prædicatum, cum prædicatio est affirmatiua, pariterque detrahatur, cum est negatiua, non verò aliquibus, aut alicui tantum præ aliis; idque, siue tales partes distributiue, siue collectivè capiantur.

Hæc propositio ab experientia est euident bene obseruanti modum, quem nos iudicandi & prædicandi habemus; rationeque insuper manifesta monstratur experientia supposita. Certum namque est nos modum quemdam fixum habere apprehendendi, atque significandi subiectum, vt ei possimus per iudicium perque externam enunciationem tribuere, vel detrahere prædicatum, qui quidem modus est apprehendendi, & significandi subiectum directè, & in recto, vt aiunt, prout experientia monstrat. Deinde est certum, quoties modo isto, nimirum directè, & in recto plura ex æquo apprehendimus, significamusve ex parte subiecti, proindeque subiectum prædicationis est aggregatum plurium dicens ex æquo illa omnia directè, & in recto non posse nos aliquibus eorum præ cæteris tribuere, vel detrahere prædicatum, aut iudicio, aut enuntiatione, sed omnibus necessario, vel nullis tribuendum, aut detrahendum esse; idque, siue ea distributiue, siue collectivè capiantur. Ratio est aperta: quia cum omnia, & singula eodem omnino modo supposita sint prædicato, non est cur aliquibus præ aliis tribuatur, vel detrahatur prædicatum aut iudicio, aut enuntiatione. Deinde experientia conuincit. Si enim

S semel

semel ita iudices, aut enuncies: *Omnis homo currit*, aut, *collectio omnium hominum existit*, tribuendo scilicet cursum omnibus hominibus distributiue, aut existentiam omnibus collectiue, vel ita. *Omnis homo non currit*, aut *collectio omnium hominum non existit*, detrahendo cursum omnibus hominibus distributiue, aut existentiam omnibus collectiue, nequitiam tibi integrum erit eadem semper apprehensione, aut significatione subiecti retenta, aliquibus tantum hominibus præ aliis cursum, aut existentiam tribuere, valde trahere iudicio, vel enuntiatione: alioquin hæc propositio: *Omnis homo currit*, nullatenus eius significatione variata, modò de omnibus hominibus, modò de aliquibus tantum cursum affirmaret. Pariterque negaret hæc *Omnis homo non currit*, similiterque hæc, *collectio hominum existit*, modò de tota hominum collectione, modò de parte eius dumtaxat affirmaret existentiam; hæcque negaret, *Collectio omnium hominum non existit* citra omnem omnino variationem significationum suarum, quod patet impossibile esse.

96 Ex his propositio venit sic demonstranda. Essentia per se composita aggregatum quoddam est plurium partium dicens ex æquo illas omnes directe, & in recto, atque aded substantiue, ut constat ex eius definitione tradita q. 2. Sed quoties subiectum prædicationis est aggregatum plurium dicens ex æquo illa omnia directe, & in recto, non potest non omnibus illis ex æquo tribui prædicatum, aut detrahi iudicio, vel enuntiatione, idque siue distributiue illa, siue collectiue capiuntur; aliquibus enim præ aliis, aut tribui, aut detrahi est impossibile, iuxta modum, quem nos habemus intelligendi, ut *num. preced.* statutum est. Igitur quoties subiectum prædicationis, &c. Quod erat ostendendum.

97 Habet autem propositio locum, ut in ea dixi, tam pro casu, quo partes essentia composita, positaque pro subiecto prædicationis accipiuntur distributiue, quam pro casu quo collectiue. Quod ut clarius notescat, supponendum est primò. Tunc partes subiecti compositi sumi distributiue, quando prædicatum ita illis omnibus per affirmationem tribuitur, aut per negationem detrahitur, ut etiam singulis, cuiuslibetque illarum seorsim tribuatur, aut detrahitur. Tunc verò sumuntur collectiue, quando prædicatum integræ illarum collectioni, siue aggregato ita tribuitur, aut detrahitur omnino indiuisim, ut non tribuatur, aut detrahitur singulis, vel earum ulli seorsim. Qui proinde duplex modus sumendi partes subiecti compositi distributiue, & collectiue dumtaxat habet locum, quando illud est essentia per se; siquidem quando est essentia per accidens non omnibus partibus eius, sed vni tantum, connotatis reliquis, tribuitur, detrahiturque prædicatum, ut videbimus *proposit. seq.*

98 Secundò supponendum est, esse aliqua prædicata, quæ ita conueniunt re vera omnibus, & singulis partibus essentia per se composita distributiue sumptis, ut non conueniant eisdem collectiue sumptis, hoc est essentia ipsi sumptæ indiuisim. Et esse alia, quæ vice versa, ita conueniunt essentia sumptæ indiuisim, ut non conueniant singulis partibus eius distributiue sumptis. Prædicatum prioris generis est, *esse quid componens talem essentiam*, quod conuenit omnibus, & singulis partibus eius distributiue sumptis, ipsi verò essentia collectim, siue indiuisim sumptæ minimè, ut constat. Prædicatum verò posterioris generis est, *esse quid compositum ex omnibus talibus partibus*, quod toti essentia indi-

uisim conuenit, secus singulis eius partibus diuisim, siue seorsim, ut etiam constat. Aliaque plura sunt huiusmodi.

Tertiò supponendum est, esse alia prædicata præterea, quæ si conueniant omnibus, & singulis partibus essentia per se composita sumptis distributiue, non possunt non conuenire item essentia ipsi sumptæ indiuisim, atque etiam è conuerso. Tale est prædicatum existendi. Repugnat enim manifeste existere omnes, & singulas partes essentia, quin existat ipsa essentia; atque etiam è conuerso repugnat existere essentiam, quin existant omnes, & singula partes eius. Alia verò sunt prædicata, quæ si conueniant omnibus partibus distributiue sumptis, essentia per se composita non possunt essentia ipsi sumptæ indiuisim non conuenire, sed non vice versa. Tale est prædicatum potentis deficere. Repugnat enim aperte posse deficere omnes partes alicuius essentia, quin possit essentia ipsa deficere. At essentiam aliquam posse deficere, quin omnes partes eius possint deficere possibile est. Talis namque est essentia aggregati ex Deo, & creaturis, ut constat. Denique excogitari possunt prædicta alia (quo fiat combinatio adæquate) quæ si conueniant alicui essentia per se composita sumptæ indiuisim, non possint non omnibus partibus eius distributiue sumptis non conuenire. Non tamen è contra. Sed hoc prædicatum genus non videtur possibile.

Itaque combinatio sic adæquate fieri potest. Prædicatum absolutorum quædam conueniunt essentia simul, & eius partibus; quædam nec essentia, nec partibus; quædam essentia, & non partibus; quædam partibus, & non essentia. Prædicatum verò quali ex hypothesi quædam si conueniunt partibus, nequeunt non conuenire essentia; atque etiam è conuerso: quædam, si conueniunt partibus, nequeunt non conuenire essentia, non tamen è conuerso; quædam, si conueniunt essentia, nequeunt non conuenire partibus, non tamen è conuerso. Ad discernendum autem huiusmodi prædicatum genera regula certa generalis facile præscribi non potest. Quare eorum natura, essentiaque item, & partium eius naturas, ad quas comparantur, probe perspectis, quænam huius, & quænam alterius sint generis diiudicandum est. Quod sæpè nos præstabit in *seq.*

Propositio 7.

Quoties subiectum prædicationis est aliqua essentia per accidens ei soli parti, quam dicit directe & in recto, tribuitur prædicatum affirmatione, detrahiturque negatione, connotatis tamen per prædicatum cæteris talis essentia partibus quoad idem esse, secundum quod illa in ipsa essentia connotantur, siue indirecte, & in obliquo dicuntur.

Consonat hæc propositio doctrinæ traditæ *suprà disput. 2. quæst. 4. conclus. 5.* quæ ad rem recognoscenda est, probandaque venit potissimum ab experientia ipsa. Experimur enim aperte ei soli parti subiecti, quæ sumitur directe, & in recto, tribui prædicatum affirmatione, & detrahi negatione. Si namque dicas, *Leo Petri currit*, non Petro sumpto in obliquo, sed leoni sumpto in recto tribuis actum currendi, eidemque detrahis, si dicas, *Leo Petri non currit*. Similiter si dicas, *Petrus legens Roma libri est homo* nec lectioni cadenti obliquo sub conceptu *legens* nec libro, nec Romæ sumptis etiam oblique, sed soli Petro sumpto in recto tribuis actum essendi homo, & in cæteris pariter. Ob id apud Gramma

Grammaticos suppositum verbi semper ponitur in nominatio, qui est casus rectus. Constat autem apud Grammaticos de solo supposito verbi dici ipsum verbum; atque adeo apud Logicos de solo subiecto directo respondente supposito venire dicendum predicatum respondens verbo, iuxta dicta in ea q. 4. *Consect.* 1. Quae omnia notissima sunt.

102 Cum igitur essentia per accidens aggregatum quoddam sit plurium partium dicens directe, siue in recto vnam earum, & ceteras indirecte, siue in obliquo, atque adeo adiectiue, iuxta definitionem traditam q. 2. planè consequitur; quoties subiectum praedicationis est aliqua essentia per accidens, ei soli parti, quam dicit directe, & in recto, tribui praedicatum affirmatione, & detrahi negatione, quae nostrae propositionis prima pars est.

103 Secunda autem. Connotari scilicet per praedicatum ceteras talis essentiae partes, quoad idem *esse*, secundum quod illa in ipsa essentia connotantur, siue indirecte, & in obliquo dicuntur, inde planè monstranda venit: quia cum praedicatum (vt potè, quod est actus subiecti, aut actum subiecti includit in se, iuxta dicta in eo *Consect.* 1. *nuper citato* nō possit non connotare subiectum ipsum quoad *esse* saltem eius quiditatum, vt constat ex doctrinā statutā *disp.* 8. q. 4. *proposit.* 2. nec potest non connotare terminos alios per ipsum subiectum connotatos. Connotatio quippè coniunctio quaedam est extremi connotantis cum connotato; repugnat autem primum coniunctum esse cum secundo prout coniuncto cum tertio, quin primum etiam sit coniunctum cum tertio, vt est notissimum.

104 Hinc autem fit primò, non posse nos affirmare expresse, & formaliter praedicatum de subiecto prout connotante terminos alios, siue prout subest illis, quin simul eadem affirmatione affirmemus tacite, & virtualiter terminos ipsos connotatos, quoad illud ipsum eorum *esse*, secundum quod sunt connotati. Quoniam, qui expresse, & formaliter affirmat, quodpiam habere *esse* coniunctum cum *esse* alterius, consequenter affirmat tacite, & virtualiter, & alterum habere *esse*.

105 Secundo fit bene posse nos negare expresse, & formaliter praedicatum de subiecto prout connotante terminos alios, quin tacite, & virtualiter negemus terminos ipsos quoad *esse*, secundum quod sunt connotati. Quia, qui negat expresse, & formaliter quidpiam habere *esse* coniunctum cum *esse* alterius, non eo ipso negat tacite, & virtualiter hoc alterum habere *esse*, quandoquidem dumtaxat negat coniunctionem extremi connotantis cū connotato, quae tam per defectum vnius, quam per defectum alterius potest deesse. Vide hac duo consecutaria fufius monstrata, & explicata, exemplisque illustrata *suprà disp.* 2. q. 4. *consect.* 5. *citato*.

106 Ex quibus, & ex praesente propositione, praeter alia, quae ibi intulimus, multa pro variis materiis scitu digna, & necessaria sequuntur breuiter inferenda. Sit primum. Ex eo quod actus conueniat subiecto, & ei tribuatur prout connotanti alios terminos, non sequi vt conueniat pariter, & tribuatur ipsis terminis, tamen non possit non illos connotare, aut respicere. Sic materia prout habens tales dispositiones vnitur formae, cui nō vniuntur dispositiones ipsae etsi ab vnione supponantur, atque ita connotentur. Sic agens physice elicit actionem prout excitatum, seu motum aliquā praeuiā motione physicā, vel morali, quae tamen motio actionem non elicit physice, etsi per illā cōnotetur, & in ceteris pariter.

107 Hinc secundò sequitur saepe esse verum amari, *Pharus Scient. Tom. I.*

aut odio haberi quidpiam prout subest aliquibus circumstantiis, siue prout illas connotans, quin verum sit amari, aut odio haberi circumstantias ipsas; tamen nequeat non esse verum eas connotari, atque adeo respici per actum amoris vel odij.

Vnde sequitur tertio verissimum esse à Deo odio haberi peccatum, tamen Deus nequaquam oderit libertatem pertinentem intrinsece ad conceptum realem peccati; pertinet enim ad illum in obliquo, & ex connotato; perindeque propterea est peccatum à Deo odio haberi, atque à Deo odio haberi actionem prauam prout, connotantem libertatem, siue prout subest illi.

Quarto sequitur saepe esse verum vnum extremum connotare aliud, atque adeo cum illo esse coniunctum, siue simul cum illo habere *esse*, quin ambo simul sint, siue habeant *esse* in eodem tertio, hoc est, in eodem statu, vel tempore, vel loco, vel subiecto &c. sed in diuersis; eo quod alterum non vtrunque, sed prout habens *esse* in vno tertio connotat alterum prout habens *esse* in alio vnde rursus fit, vt extremum connotans verè dicatur habere in eo tertio, in quo habet *esse*, denominationem oriundam ab extremo connotato, tamen hoc non habeat *esse* simul cum illo in eodem tertio: quoniam habere extremum connotans ibi talem denominationem, siue appellari, euadereque, siue esse ibi tale, vel tale à consortio extremi connotati, nihil est aliud, quam habere ibi illud suum *esse* prout connotans extremum alterum, quatenus habens alibi suum; seu, quod in idem recidit, nihil est aliud, quam habere illud ibi suū *esse*, habente extremum altero alibi suum.

Sic scientia diuina de obiecto futuro ab aeterno dicitur esse vera, tamen denominatio vera intrinsece claudat in suo conceptu reali, de connotato tamen, & in obliquo futurum obiectum: quia esse eam ab aeterno veram, aliud non est, quam eam existere ab aeterno, exituro eius obiecto in suā differentia temporis. Sic etiam, & ob eandem rationem hodie vere est propositio de obiecto contingente postea futuro. Sic hodie est homo dignus poenā à peccato antea commisso, tamen denominatio digni poenā in suo conceptu reali oblique includat ipsum peccatum, quod hodie iam non est: quia esse hominem hodie dignū poenā, re ipsa non est aliud, quam illud hodie habere *esse*, cum antea peccauerit. Sic hodie dies hodiernus est prior, quam crastinus, etsi in denominatione prioris de connotato inuoluitur crastinus dies, ob eandem rationem. Sic hodie est Matriti Petrus coniux Mariae à contractu in alio tempore, in alioque loco celebrato. Sic Ioannes est Toleti Episcopus hodie ab electione suā factā Romae anno praeterito. Paucissimae similia exempla occurrunt sexcenta, vt cunctis notissimum est.

Quam doctrinam satis profectò peruiam, & notam: quia quidam Recentiores ex nostris non bene aduertunt extraneo, nec parum ab omnium communi opinione alieno philosophandi modo hasce omnes denominationes adiectiuas, siue essetias per accidens extraneis constitutiuas componere, sollicitè sagunt, & anxie, veraque earū constitutiuas obliqua ab illis remouent contra existimationem communem. Quo verum sit omnes earum partes intrinsecas idem, siue in eodem tertio esse, in quo ille de suis subiectis verificantur, quasi illae compositae essent ex suis partibus non adiectiue, & vt essentiae quaedam per accidens, sed substantiue, & vt essentiae quaedam per se, quarum est proprium omnes omnino suas partes secum in eodem tertio, vbi esse dicuntur, semper habere, iuxta statim dicenda.

Propositio 8.

112 Vbiunque est aliqua res, ibidem esse eius essentiam necesse est, & vice versâ. Et vndeunque deest aliqua res, inde deesse essentiam eius necesse est, & vice versâ.

Dico *vbiunque* & *vndeunque*, sumptis his vocabulis latè pro quouis tertio, in quo res, earumque essentia dicuntur esse, ut est status, tempus, locus, subiectum &c. Quo etiam pacto hæc, & similia aduerbia deinceps viurpabo compendij causâ: igitur propositio sic intellecta certissima est: quia cum res, & eius essentia sint prorsus idem, iuxta definitiones statutas *suprà* q. 1. & 2. si alicubi esset aliqua res, & ibi non esset eius essentia, vel vice versâ, ibi vtique esset simul ipsa res, & non esset contra *proposit.* 1. Et si alicundè deesset aliqua res, & inde non deesset eius essentia, vel vice versâ: inde vtique simul deesset, & non deesset ipsa res, contra eandem propositionem primam. Est autem sermo in propositione de essentia vnicuique rei proportionatâ, de quâ absolute verum est idem esse cum illâ, nempe de essentia per se, si res sit ens per se, seu quidpiam substantiue sumptum; & de essentia per accedens, si res sit ens per accedens, seu quidpiam sumptum adiectiue, iuxta dicta in precedentibus.

Propositio 9.

113 Impossibile est aliquam essentiam compositam habere *esse*, quin omnes, & singula partes eius habeant *esse*, & è conuerso: Impossibile est omnes, & singulas partes essentia composita habere *esse*, quin habeat *esse* essentia ipsa.

Hæc propositio ex terminis ipsis est satis euidens quia prædicatum habendi *esse*, siue essendi euidenter est de genere eorum, quæ non possunt conuenire essentia composita, quin omnibus, & singulis partibus eius conueniant, & vice versâ, iuxta dicta *proposit.* 6. *sub finem*. Sed declarari insuper potest, atque etiam demonstrari. Et primum quoad primam partem: quia dum pars essentia non habet *esse*, nihil aliud præter residuum ex pertinentibus intrinsecè ad talem essentiam potest habere *esse*, quandoquidem illa ex solâ eâ parte, quæ non habet *esse*, ex talique residuo consideratur composita. At tale residuum non est essentia, cum sit ab eâ distinctum vt quid inclusum ab includente, vt est notissimum: ergo dum pars essentia non habet *esse*, nequit essentia habere *esse*. Fieret enim, vt dum pars essentia non habet *esse*, nihil & simul aliquid ex pertinentibus intrinsecè ad talem essentiam haberet *esse* præter dictum residuum, contra *proposit.* 1. siquidem essentia & est aliquid distinctum à dicto residuo, & est aliquid ex pertinentibus intrinsecè ad se. Concluditur ergo essentiam compositam nequaquam posse habere *esse*, dum aliqua pars eius *esse* non habet, atque aded, quin habeant *esse* omnes, & singula. Breuius aliter. Impossibile est, aliquod totum habere *esse* sine suis partibus. Vt per se est notissimum. Ergo & aliquam essentiam compositam habere *esse* sine suis. Quæ erat prima pars ostendenda propositionis.

114 Secunda autem sic ostenditur: quia habentibus *esse* omnibus partibus essentia non potest quidpiam deficere, seu non habere *esse*, nisi hoc ab omnibus illis, & singulis adæquate distinctum sit vt est notissimum. Si enim illis omnibus permanentibus, aliquid inadæquate saltem identificatum cum aliqua earum deficeret hæc simul deficeret, & non

deficeret, contra *proposit.* 1. sed essentia non est quidpiam adæquate distinctum ab omnibus, & singulis suis partibus, vt constat: ergo eis omnibus permanentibus, siue habentibus *esse* ipsam deficere, siue non habere *esse* impossibile est.

Porro hæc propositio non solum in essentia per se composita, sed etiam in essentia per accedens loci habet. Quia licet hæc alicubi possit habere *esse*, quin habeant ibidem *esse* omnes partes eius, iuxta dicta *proposit.* 7. & postmodum iterum dicenda *proposit.* 11. At absolute loquendo, vt loquimur in præsentem propositionem, nullatenus potest essentia per accedens habere *esse*, quin omnes ite partes eius *esse* habeant, & vice versâ. Quandoquidem etiam essentia per accedens in suo conceptu adæquato, atque aded in suo *esse* omnium suarum partium *esse* complectitur, non quidem directè, vt essentia per se, sed partim directè, & partim de connotato, atque aded ad suam obiectiuam veritatem omnium etiâ suarum partium veritatem obiectiuam expolcit, vt planè constat ex dictis *proposit.* 7.

Propositio 10.

116 Impossibile est aliquam essentiam per se compositam alicui habere *esse*, quin omnes, & singula partes ibidem habeant *esse*, & vice versâ.

Hæc propositio præterquam quod etiam ex terminis est euidens, eodem insuper modo venit demonstranda, ac præcedens, cuius proinde demonstratio facillè ei ab vnoquoque applicari poterit, ne à nobis repetatur.

Itaque nequit essentia per se composita *esse* in aliquo statu, aut tempore, aut loco, aut subiecto &c, quin in eodem sint omnes, & singula partes eius, & è conuerso: nequeunt omnes, & singula partes essentia per se composita *esse* in aliquo statu, aut tempore, aut loco, aut subiecto &c. quin in eodem sit ipsa essentia.

Propositio 11.

118 Essentia per accedens benè potest habere *esse*, siue *esse* alicubi, quin sint, siue habeant *esse* ibi omnes partes eius. Non tamen è conuerso.

Prior pars propositionis inde monstratur: quia essentia per accedens ibi cum veritate dicitur *esse*, vbi est ea pars, quam illa dicit directè; tamen non sint ibidem cæteræ partes, quas dicit de connotato, vt *proposit.* 7. ostentum est. Ergo benè potest essentia per accedens *esse*, siue habere *esse* alicubi, quin ibi sint, siue habeant *esse* omnes partes eius.

Secunda autem pars ostenditur: quia si omnes partes essentia per accedens alicubi, siue in eodem tertio sunt, non potest nō *esse* ibi ea pars, quâ illa dicit directè, vt est notū sed vbi est ea pars, quâ dicit directè essentia per accedens, ibi *esse* ipsam essentiam necesse est, vt constat etiam ex dictis *proposit.* 7. Ergo nequit fieri, vt omnes partes essentia per accedens alicubi, siue in eodem tertio sint, quin sit ibidem ipsa essentia.

Itaque benè potest cum veritate dici, passimque dicitur essentia per accedens *esse* in aliquo statu, aut tempore, aut loco, aut subiecto, &c. in quo non sunt omnes partes eius; oportet tamen illas *esse* in eo statu, aut tempore, aut loco, aut subiecto, in quo connotatur, prout multis exemplis est comprobatum dicta *proposit.* 7. Si verò omnes partes essentia per accedens sunt in eodem statu, aut tempore, aut loco, aut subiecto, &c. planum est non posse ipsam essentiam non *esse* in eodem.

Propositio

Propositio 12.

121 Impossibile est aliquam essentiam deficere, siue non habere *esse*, quin vel ipsa tota, vel aliqua pars eius deficiat, siue non habeat *esse*.

Hæc propositio vniuersalissima est, in omniq; essentia locū habet, & demonstratur facili. Quoniam vel est essentia simplex, vel composita ex partibus? Si simplex, impossibile est eam deficere, quin tota ipsa deficiat, vt patet; aliās deficeret simul, & non deficeret contra *prop. 1.* Si composita; aliqua saltem pars eius deficere debet, vt deficiat ipsa. Alioquin habentibus *esse* omnibus, & singulis partibus eius; atque adeo non deficientibus, ipsa non haberet *esse*, atque adeo deficeret contra *prop. 9.*

Propositio 13.

122 Quoties aliqua pars essentia composita deficit, siue non habet *esse*, & ipsam essentiam deficere, siue non habere *esse* necesse est.

Est clarum: Quia si deficiente aliqua parte essentia composita, essentia ipsa non deficeret, fieret, vt talis essentia composita haberet *esse*, quin omnes, & singula partes eius haberent esse contra *prop. 9.*

123 Quod si ad defectum vel vnus tantum partis essentia composita deficere ipsam essentiam, necesse est, potiori iure necesse erit, deficere ad defectum plurium, aut omnium, vt constat.

Propositio 14.

124 Impossibile est aliquam essentiam per se compositam alicubi non habere *esse*, siue inde deficere, quin vel ipsa tota, vel aliqua pars eius ibidem non habeat *esse*, siue inde deficiat.

Quoniam alioquin habentibus ibi *esse*, atque adeo inde non deficientibus omnibus, & singulis partibus essentia per se composita, ibidem non haberet *esse*, atque adeo inde deficeret essentia ipsa contra *prop. 10.*

Propositio 15.

125 Quoties aliqua pars essentia per se composita alicubi non habet *esse*, atque adeo inde deficit, & ipsam essentiam ibidem non habere *esse*, indidemque deficere, necesse est.

Fieret enim ex opposito, vt aliqua essentia per se composita alicubi haberet *esse*, quin ibidem haberent *esse* omnes, & singula partes eius, contra *propos. 10.*

126 Vnde patet potiori iure necesse esse, vt inde deficiat essentia per se composita, vnde deficiunt aut plures, aut omnes partes eius.

Propositio 16.

127 Vt aliqua essentia per accidens cum veritate dicatur alicunde deficere, non est necesse, vt aliqua pars eius deficiat indidem.

Dummodo enim aliqua pars eius deficiat alicunde, inde vbi diceretur ea *esse*, diceretur deficere. Sic propositio affirmans obiectum aliquod cras extitutum, hodie non erit vera, hodieque proinde deficiet veritas eius, ex eo præcisè, quod tale obiectum non sit cras extitutum, quantumvis hodie nihil deficiat eorum, quæ existerent hodie si illa esset vera. Recognosce doctrinam traditam *propos. 7.* 9. & 11.

Pharus Scient. Tom. I.

Propositio 17.

Vndecumque deficiat aliqua pars essentia per accidens, necesse est ipsam essentiam absolute deficere.

Supponitur enim talem partem prout habentem *esse* ibi, vnde deficit, pertinere ad talem essentiam; atque ita in ordine ad illam componendam absolute deficere, eo ipso, quod inde deficit, etsi permaneat alibi. Constat autem ex *propos. 13.* quoties aliqua pars essentia composita deficit absolute loquendo, non posse non etiam deficere essentiam ipsam.

Propositio 18.

Quoties partes essentia per se composita in diuersis tertiis habent *esse*, iuxta doctrinam statutam *propos. 5.* neque in eorum vilo, neque in illis omnibus, aut in aliquibus distributiuè sumptis habet *esse* talis essentia sumpta indiuisim. Habet tamen illa *esse* in omnibus per quamdam distributionem accommodam.

Prior pars propositionis inde monstratur: quia ex opposito fieret, vt essentia per se composita alicubi haberet *esse*, vbi omnes, & singula partes eius *esse* non habent contra *propos. 10.* Posterior autem pars inde constat: quia habere *esse* talem essentiam in omnibus prædictis tertiis per quamdam distributionem accommodam, nihil est aliud, quam partes eius ita esse distributas per talia tertia, vt singula in singulis, siue vnaquæque in suo diuerso à reliquis habeant esse.

Ex hac propositione sequitur primò eiusmodi essentia indiuisim sumptam in nullo tertio, atque adeo nullibi habere *esse*, loquendo cum rigore: quia nullum est tertium, in quo tota illa habeat *esse*. Absolute tamen loquendo alicubi dicitur esse, quatenus per sui distributionem accommodam in omnibus illis tertiis est, in quibus sunt distributa omnes partes eius.

Secundò sequitur; quoties eiusmodi essentia deficit ad defectum alicuius partis sui, iuxta *propos. 13.* ita eam deficere, vt necvnde indiuisim sumpta deficiat rigorosè loquendo, tametsi alicunde deficiat ea pars, ad cuius defectum illa deficit: quia, quod nullibi esset, si esset, necvnde deficit, si deficit, sub eodem rigore sermonis. Absolute tamen loquendo alicunde dicitur deficere, quando deficit, nimirum ab aggregato eorum tertiorum sumpto indiuisim, in quo per distributionem accommodam suarum partium esset, si esset.

Propositio 19.

Id, quo præcisè deficiente, & cæteris omnibus per possibile, aut impossibile permanentibus, deficit quælibet essentia, aut est essentia ipsa, aut aliqua pars eius ipsam intrinsece constituens.

Vt hanc propositionem demonstrarem, pono id, ad cuius solus defectum essentia deficit, esse A. Et arguo sic primò. Impossibile est essentiam deficere, quin, vel ipsa tota, vel aliqua pars eius deficiat, iuxta *propos. 12.* Sed deficiente A præcisè, & cæteris omnibus per possibile, aut impossibile permanentibus, deficit essentia, vt supponimus: ergo A, vel est essentia ipsa, vel pars eius. Alioquin deficeret essentia, quin vel ipsa tota, vel pars eius deficeret, contra eandem *propos. 12.* Secundò

S 3 aliter.

aliter. Si A non esset, vel essentia ipsa, vel pars eius (quo casu necessario esset A aliquid adequatè distinctum ab ipsa essentia, ut constat) & nihilominus solo A deficiente, deficeret essentia, ut supponitur, fieret ut deficiente solo A, non deficeret solum A contra *proposit.* 1. Siquidem deficiente solo A, deficeret insuper aliud ab ipso A adequatè distinctum, nimirum ipsa essentia, quæ deficit, uti supponitur, deficiente A.

133 Ex hac propositione sequitur primò demonstratio; fallam esse doctrinam illam, quam de connotatis appellant, quorundam Doctorum dicentium in denominationibus, quas nos semiextrinsecas per identitatem vocamus, iuxta dicta *disp.* 8. q. 3. *diuis.* 1. formam denominantem adequatè esse identificatam cum subiecto; indigere tamen eam extrinseca aliqua conditione, ut ipsi suum præbeat effectum formalem, quin vllomodo talis conditio ad talem effectum formalem, ad talemve denominationem pertineat intrinsecè. e. g. entitatem A per relationem similitudinis sibi adequatè identificatam reddi, seu denominari similem entitati B, dummodo tamen existat ipsa entitas B, & non aliter, quin sit propterea entitas B aliquid intrinsecè pertinens ad talem denominationem, sed tantum conditio quadam merè extrinseca, extrinseceque requisita, ut ipsa denominatio existat. Ita etiam dicunt decretum, quo Deus decreuit dare existentiam Antichristo futuro, & scientiam, quæ illum futurum videret, adequatè esse identificatam cum Deo, indigere tamen tanquam extrinseca conditione, quòd sit Antichristus fururus ad hoc, ut denominet Deum decernentem, & cognoscentem fore Antichristum; pariterque passim in similibus philosophantur. Verum, quam sit falsa hæc doctrina ex propositione demonstrata plane conuincitur. Si enim sola entitate B deficiente, in exemplo priori, & cæteris cunctis permanentibus, deficit essentia denominationis, quæ entitas A reddebatur similis ipsi B, non potest non, iuxta dictam propositionem, entitas B intrinsecè pertinere ad talem essentiam, ut quædam pars intrinseca eius. Tantumdemque dicendum venit in posteriori exemplo, & in quibusque aliis similibus.

134 Secundo sequitur vniuersè, quod quævis essentia indiget aliquo ad existendum, & non ut termino extrinseco alicuius connexionis, quam cum eo habeat, non posse non indigere illo, ut constitutiuo intrinseco sui: quia nequit tunc non esse verum, eo præcisè deficiente, talem essentiam defecturam. Est clarum: quia id quo essentia indiget ad existendum necessario debet esse aut constitutiuum, aut non constitutiuum essentia: iuxta *proposit.* 1. Sed non est non constitutiuum in casu, in quo loquimur: quia esset terminus extrinsecus alicuius connexionis essentia, quem casus ipse excludit. Igitur est constitutiuum; atque adeo eo præcisè deficiente, essentia deficeret. Vnde iterum redargui possunt connotatores commemorati: quia conditio illa, quam pro denominationibus semiintrinsecis extrinsecam ponunt, nullius connexionis eiusmodi denominationum est extrinsecus terminus; siquidem permanentibus cæteris omnibus, ipsa præcisè potest absolute deficere. Terminus autem extrinsecus connexionis absque defectu alterius entis à se distincti deficere nequit, ut constat, constabitque amplius ex dicendis *disp.* 14.

135 Tertiò speciatim sequitur contra quosdam Thomistas è numero connotatorum: quia materia, & forma possunt existere, quin existat compositum, siue physicum, ut homo, siue morale, ut sacramentum,

non posse non in tali composito includi id, ex cuius solius defectu deficit illud, materia, & forma persistentibus; & ipsi extrinsecam tantum conditionem ad compositi existentiam appellant. Quod aliter sic demonstrari potest. Existentibus materia, & forma præcisè, existunt duo, & non existit compositum: ergo compositum aliquid amplius est intrinsecè, quam hæc duo. Sed, quod est intrinsecè plus, quam duo, ut minimum debet esse intrinsecè tria. Ergo compositum ut minimum est intrinsecè tria. Et consequenter id, quod ad complendum ternarium deest, & cuius solius defectu deest compositum, nequit non esse vnum ex constitutiuis intrinsecis ipsius compositi. Deinde aliter demonstratur id ipsum. Compositum seu physicum, seu morale nihil aliud claudit intrinsecè præter materiā, & formam, iuxta aduersarios: ergo aggregatum coalescens ex solis materia, & forma idem est atque aggregatum omnium partium intrinsecè constituentium compositum. Est clarum: ergo quæcunque alia deficiant, impossibile est deficere essentiam compositi, existentibus materia, & forma, prout Aduersarij ipsi prætendunt. Nam ubicunque est aggregatum omnium partium, ex quibus quævis essentia composita est, ibi sit ipsa essentia necesse est, iuxta *proposit.* 10. Hinc duabus arguendi formis venit etiam propositio data vniuersaliter demonstranda pro casibus, in quibus essentia, de qua in illa est sermo, ex partibus composita sit.

Ex quibus patet contra Doctores commemoratos 136 intentionem ministri intrinsecè ad essentiam sacramenti spectare: quia ea sola deficiente, non est sacramentum, & aliquid genus vnionis à materia, & forma distinctum ad essentiam compositi physici: quia existentibus materia, & forma hominis absque omni vnione ab illis distincta, non existit homo. Patet similiter contra Scotistas confessionem penitentis, doloremque eius de peccatis ad sacramentum Penitentia intrinsecè spectare: quia deficiente confessione, aut dolore, & cæteris omnibus existentibus, tale sacramentum non existit. Pariterque in similibus philosophandum est.

Propositio 20.

Contradictorium eius, ad cuius solius positionem 137 essentia deficit, aut est essentia ipsa, aut pars eius.

Quia deficere essentiam ad illius solius positionem, & deficere ad defectum solius contradictorii eius, idem omnino est, cum idem prorsus sit ipsum poni, & eius contradictorium deficere, iuxta *proposit.* 2. Sed id, ad cuius solius defectum essentia deficit, aut est essentia ipsa aut pars eius, iuxta *proposit.* 19. Ergo contradictorium eius, ad cuius solius positionem essentia deficit, aut est essentia ipsa, aut pars eius.

Propositio 21.

Quidquid habet esse, quale est omne ens, aut à 138 se ipso habet illud, aut ab alio tanquam à principio efficienti habet acceptum.

Est clarum. Quoniam habens quidpiam aut à se ipso, aut ab alio habet necesse est. Habens autem esse ab alio aliter, quam ut à causa efficiente, perque effectione sui habere non potest. Ob id enim quidpiam de non esse ad esse trāsire aliter, quam per sui effectione impossibile est; ut ex se euidentissimè patet. Dicitur autem cautè efficiens principium influens esse

Disp. IX. De ente, essent exist. &c. Quæst. V. 211

esse in effectum, siue illi per affectionem dans *esse*. *Esse* verò, quod omne ens habere dicitur, aliud est essentiale, à quo vnumquodque dicitur *esse* id, quod de suo, siue ex conceptu suo obiectiuo est; aliud existentiale, à quo vnumquodque dicitur *esse*, existere in naturâ rerum. Quorum primum omnibus entibus etiam non existentibus conuenit in statu rerum quiditatio, siue obiectiuo; secundum solis existentibus in statu rerum existentia. Et quidem *esse* existentiale nullû ens habet à se prætervnu Deum optimum maximum, sed cuncta illud habent acceptum ab aliquâ causâ efficiente, secundum fidem. *Esse* verò essentiale quodammodo dicuntur habere à se, siue de suo cuncta entia intra statum quiditatum, seu obiectiuum, qui ab existentia eorum præcindit, prout *infra disp. 10.* explicabimus.

139 Porro idem ens habere *esse* à se, & simul ab alio impossibile est: quia illud ens dicitur habere *esse* à se, quod non habet tale *esse* acceptum ab alio. Illud verò dicitur habere *esse* ab alio, quod tale *esse* habet ab alio acceptum. Habere autem idem ens aliquod *esse* simul acceptum, & non acceptum ab alio, planè est impossibile, iuxta *proposit. 1.* Ex quibus patet primò idem ens quoad idem sui *esse* nullatenus posse *esse* simul ens à se, & ens ab alio. Secundò patet omne ens à se, quâ tale *esse* ens non factum: quia omne ens à se, quâ tale *esse* habet non acceptum ab alio, omne autem ens factum, quâ tale *esse* habet acceptum ab efficientibus, siquidem efficiens quidpiam illi dat *esse* per effectiorem, vt constat ex dictis. Tertiò patet omne ens ab alio, quâ tale, ab eo *esse* factum, à quo est, quia ab eo habet *esse* acceptum; aliter autem, quàm per effectiorem habere non potest, vt statim.

140 Hæc *propositio* cum suâ explicatione, aliæque nonnullæ ex sequentibus ex parte saltem pertinent ad alias materias; oportet tamen eas per modum quorundam lemmatum hîc assumere pro aliis ex eis in sequentibus demonstrandis.

Propositio 22.

141 Aliquod ens se ipsum facere, sibiue ipsi per effectiorem dare *esse* impossibile est.

Hoc est principium ex terminis ipsis satis evidens, ampliùsque declaratur. Primò: quia cum *esse* in eo, quod facit suâ naturâ præsupponatur ad facere, in eo autem, quod fit, postponatur, vt satis itidem ex terminis notum est; si aliquid faceret se ipsum, id quidem prius esset, quàm esset, quæ est contradictio in ipsis terminis. Secundò: quia si quid per effectiorem daret sibi *esse*, prius daret, quàm haberet, quod dabat; & ita daret, quod non habebat, quod pariter est implicatorium.

Propositio 23.

142 Integrum aggregatum entium ab aliquo constitutio sui fieri, aut ipsum facere impossibile etiam est.

Quia si integrum aggregatum entium ab aliquâ parte constitutiua sui fieret, aut ipsam faceret, talis pars à se ipsâ fieret, & se ipsam faceret contra *proposit. 22.* esset enim causa effectiua partialis sui, vt constat. De hoc tamen plura *infra* explicati.

Propositio 24.

143 Principium effectiuum, seu productiuum, & id,

quod ab illo fit, seu producitur, realiter inter se distinguere necesse est.

Si enim possent *esse* idem, idem posset *esse* principium effectiuum, seu productiuum sui, atque adeò idem à se ipso fieri posset, seu produci contra *proposit. 22.*

Propositio 25.

Quidquid existit, aut semper existit, aut aliquando caput existere. 144

Hæc *propositio* ex terminis est satis evidens: quia existere aliquid, & neque semper existisse, neque vnquam capisse existere euidenter est impossibile. Etenim omne existens in aliquo tempore existere siue finito, siue infinito necesse est. Repugnat enim quidpiam existere, & nunquam, siue in nullo tempore, siue extra omne tempus existere: quia nihil est extra existentialiter, cum tempus, quod imaginarium appellant, necessariò complectatur suâ amplitudine omnia existentia, vt lumine naturæ est notum. Vel ergo id, quod existit, existit in tempore finito, vel in tempore infinito à parte ante: si in infinito semper existit, si in finito, aliquando cepit existere, vt est notissimum. Igitur quidquid existit, aut semper existit, aut aliquando cepit existere, vt *propositio* nostra fert.

Sed demonstramus eam insuper, vt firmior euadat, suppositis duobus principiis, altero certo secundum fidem; altero & fide etiam certo, & lumine naturæ noto. Primum est. Deum titulo suæ æternitatis necessariò existere in omni tempore. Secundum est. Deum cæteris omnibus existentibus necessariò coexistere: tum quia æternus, tum quia dans illis existentiam per effectiorem. Nullum enim efficiens posse operari quidpiam extra tempus, in quo est existens, euidenter est notum, iuxta dicenda *infra proposit. 30.* Ex quibus sic *propositio* ostenditur. Id, quod existit, aut est ipse Deus, & sic semper existit, vt constat; aut est quid factum à Deo, & sic nequit non coexistere Deo, id est, simul cum Deo existere in eodem tempore. Vel ergo tale tempus est infinitum à parte ante, & sic semper existit, vel finito, & sic aliquando cepit existere. Quod erat ostendendum.

Propositio 26.

Quidquid denud incipit existere, ab alio fiat necesse est. 146

Quia, quod modò incipit existere, cum antea non existisset, modò incipit habere *esse* existentiale, quod non habebat, modòque subinde accipit *esse*, quo antea carebat; accipere autem *esse* existentiale, & fieri, idem omnino est, cum sit compertum non posse quidpiam transire de non *esse* ad *esse*, nisi per aliquod genus effectiorem, qua fiat, iuxta *proposit. 21.* At idem à se ipso fieri impossibile est, iuxta *proposit. 22.* Ergo, quod denud incipit *esse*, ab alio fiat necesse est.

Propositio 27.

Quod semper, & ad æterno existit, nec vnquam incipit existere, ab alio quopiam factum *esse* necesse non est. 147

Quia *esse*, quo nunquam caruit, de suo, & per essentiam potuit habere, quin illud per sui effectiorem acciperet; necesseque proinde non est ab alio quopiam factum *esse*. Hoc autem pacto solus Deus
S 4 optimus

optimus maximus semper, & ab aeterno fuit, iuxta fidem.

- 148 Si quid tamen aliud ita semper, & ab aeterno existisset, nec unquam incepisset in tempore, ut esse existentiale per sui effectiōnem haberet acceptum; id certe non posset non ab alio quopiam esse factum, cum sit vniuersē impossibile aliquid à se ipso fieri, iuxta *proposit. 22.*

Propositio 28.

- 149 Omne existens non factum ab alio, à seque proinde habens existere, iuxta *proposit. 21.* semper, atque adeo ab aeterno existisse necesse est.

Quoniam si non existisset semper, incepisset aliquando existere, iuxta *proposit. 25.* si autem incepisset aliquando existere, ab alio esset factum, iuxta *proposit. 26.* & simul, uti supponitur, non esset factum ab alio, contra *proposit. 1.*

Propositio 29.

- 150 Quod aliqua duo, vel plura se mutuo efficiant, siue producant physicē secundum idem sui esse impossibile est.

Hæc propositio principium est etiam satis evidens, & receptum ab omnibus, ex aliisque iam statutis facile sequitur. Etenim si A primò efficeret B, à quo vicissim primò fieret, A certe seipsum efficeret saltem mediatē. Tum A daret esse B, antequam haberet esse ab illo; atque adeo daret; quod non habebat. Esset etiam A, & simul non esset prius naturā suā, quā B, & è conuerso: quia A prius esset, quā B, & simul posterius in eadem serie, & secundum idem, quā manifestē sunt opposita. Vnde etiam fieret ut A, prius esset se ipso quoad primum sui esse, atque ita prius esset, quā elset. Aggregatum denique ex A, & B, seipsum primò transferre posset de non esse ad esse, atque ita sibi ipsi dare esse, quod non haberet, siue antequam haberet, denuoq; subinde posset incipere existere, quin fieret ab alio quopiam. Quæ omnia contra *proposit. 22.* & *26.* sunt & manifestē impossibilia.

- 151 Quod autem dicimus de repugnantia mutua effectiōnis, seu productionis physicæ secundum primum, & idem factorum esse, vniuersaliter est verum, siue ea sit immediata, ut in exemplo proposito de A, & B, siue sit mediata, seu remota, ut si fingamus A producere B, & B producere C, & C producere D, & D producere ipsum A. Quippe eadem absurda, eademque repugnantia certantur in mutua effectiōne mediata, atque in immediata, imò apertius in illa apparent. Plus enim videtur repugnare, quod nascantur ex A tria entia B, C, D, proposito ordine, antequam A accipiat primum esse à D; quā, quod nascatur solum B, & consequenter, quod A tantò antequam habeat, det, quod non habet ipsi B, & quod cum sit tantò ante priusquā D, sit nihilominus posterius ipso D, &c. Itaque siue sit mediata, siue immediata, repugnat prorsus effectiō inutua plurium entium secundum idem sui esse.

- 152 Quod addo: quia mutua plurium entium causalitas secundum diuersas existentias eorum, ita ut vnumquodque secundum alteram existentiam causet, & secundum alteram diuersam causetur, non est vnde repugnet: quia diuersæ eiusdem entis existentia, diuersis, quod ab eis attenditur, æquivalent entibus, Propterea mutua causalitas intentionalis, aut par-

tim intentionalis, & partim physica non repugnat, ut in fine, & mediis cernere licet; finis enim prout apprehensus, & amatus est causa mediorum, à quibus vicissim causatur. Qualibet etiam duo, vel plura entia prout apprehensa possunt se mutuo causare quoad existentiam physicam: quia nimirum, quod intentionaliter causatur, non influit secundum existentiam physicam in id, à quo talem existentiam accipit, sed secundum existentiam obiectiuam, quam non accipit ab illo. Similiter non repugnat mutua causalitas physica plurium entium secundum existentias physicas eatenus inter se diuersas, quatenus diuersis temporibus correspondentes sunt. Si enim ignis A primò producat ignem B, intereatque ignis A, permanente B, nihil vetat, quod ignis A ab igne B reproduci possit, accipereque subinde secundum esse ab eodem, cui communicauit primum. Pariterque supposito, quod omnia, quæ sunt, indigent causa conseruante, & peruenient, si ignis A conseruatus ab alio quopiam primò producat ignem B, benè poterit ignis B postmodum conseruatus ab alio conseruare ignem A, tametì pro eadem temporis mensurā mutuo nequeant se conseruare, sicut neque primò producere.

Propositio 30.

Ens non existens, dum non existit, alteri enti dare existentiam, siue illud facere impossibile est.

Hæc propositio cunctis est evidens, omninoque certa ex ipsis terminis, & confirmari potest primò: quia in omni ente prius est esse, quā operari: ergo impossibile est quidpiam operari, dum non est. Secundò: quia nullum ens potest dare alteri, quod in se nullomodo habet. Sed ens non existens nec formaliter, nec eminenter habet in se existentiam alterius: quia dum non existit, nihil prorsus existentialem habet in se: ergo ens non existens alteri enti existentiam dare non potest. Tertiò quia si ens non existens alteri posset dare existentiam per effectiōnem, nihil vetaret, quominus duo entia mutuo se se posset efficere secundum idem esse contra *proposit. 29.* Imò idem se ipsum posset facere quoad primum esse, contra *proposit. 22.* Siquidem repugnantia horum duorum inde tandem ducit originem, quod esse ad facere necessariò præsupponendum est, ut cuique perpendenti patebit.

Ex hac propositione constat causam efficientem, & eius effectum in eadem temporis mensurā debere necessariò coexistere, nec esse possibile ut effectus accipiat existere in aliquo tempore à causā non existente in eodem, quantumuis ea existat in alio antecedente, vel subsequente, ut supra etiam obiter est statutum *proposit. 25.*

Cum quo stat posse esse aliquid requisitum, ut sit causa efficiens proximè potens ad producendum physicē effectum, & consequenter conduens per modum conditionis, aut aliter, ut talis causali effectui det existentiam physicam, quin sit existens in eadem temporis mensurā, in quo coexistunt causa, & effectus: eo quod non prout existens in eā temporis mensurā, sed aliter est requisitum, conduensque ad eiusmodi munera. Sic possibilitas intrinseca effectus est requisita, conduensque, ut ex dictis *disput. 8. quest. 5. proposit. 5.* constat. Sic veritas conditionata de existentia termini connexionis effectus sub conditione ipsius effectus, iuxta dicta in eadem *quest. 5. proposit. 7.* E. g. ut intellectus humanus sit proximè potens in hoc instanti ad eliciendum actum fidei

fidei diuina de existentia futurâ Anti-Christi, & consequenter vt illum eliciat de facto, duo sunt requisita. Primum, quod talis actus fidei ex suo conceptu sit possibilis, siue nullam secum ferens contradictionem. Secundum, quod sit verum saltem sub conditione ipsius actus Anti-Christum esse futurum in sua temporis mensura. Absque quouis enim horum duorum non esset potens intellectus humanus elicere talem actum fidei in hoc instanti, cum tamen neutrum eorum sit quidpiam in eodem instanti existens. Quia etiam duo pariter fuerunt requisita, atque adeo conducentia vt Deus esset proxime potens ad reuelandum, vtque reuelaret de facto fore Anti-Christum. Similiter bonitas finis cras producendi, quid requisitum est, & conducentis, vt Deus hodie, vel homo producat medium ad obtinendum cras talem finem & tamen talis bonitas hodie existens non est: si enim finis de suo bonus non esset, Deus, vel homo non iudicaret esse eum talem; proindeque nec per iudicium de bonitate eius ad ipsum desiderandum, & procurandum moueretur.

156 Præterea. Vt Deus, vel homo sit hodie proxime potens punire delictum, quid requisitum est, & conducentis ipsum delictum præexistisse; quod tamen hodie iam existens non est. Et vniuersæ terminus connexionis cuiuslibet constitutiui potentia proxima causæ ad effectum, quid requisitum est, & conducentis vt existat talis potentia proxima, & consequenter vt existat effectus; & nihilominus talis terminus sæpè non est quid existens pro tempore, quo effectus producitur, vt cernere est, quando per actum fidei diuinæ de obiecto futuro, aut præterito, aut purè possibili connexionem cum obiecto ipso sit proxime potens voluntas ad eliciendum actum amoris, timoris, aut spei, in aliisque huiusmodi casibus. Denique vt mobile producat præsentiam sui nunc in hoc spatio, requisitum est, & conducentis, quod fuerit illud præsens tempore immediate antecedente in spatio huic immediato, quæ tamen præsentia præterita iam non existit nunc. Itaque, posse esse aliquid requisitum, atque adeo conducentis per modum conditionis, aut aliter, vt causa det existentiam effectui, quin sit coexistens causæ, & effectui, quando est requisitum, & conducentis secundum aliquod sui esse diuersum à coexistenti cum causâ, & effectui; dubitandum non est. Tamen causa efficiens effectum, atque ita illi dans existentiam necessariò debeat esse coexistens illi in eadem mensura temporis, in quo efficit ipsum, vt propositio data postulat.

Propositio 31.

157 Omne ens existens ab alio aliquâ causâ effectiuâ sui indiget ad sui existentiam prout sibi coexistente. Quia nullum ens existens ab alio potest existere aliter, quam per sui effectiorem, iuxta *proposit. 21*. Per sui autem effectiorem non potest ens aliquid sibi ipsi dare existentiam, sed illam ab alio necessariò debet accipere, iuxta *proposit. 22*. At ab alio non coexistente sibi nequit accipere, iuxta *proposit. 29*. Ergo omne ens existens ab alio ad sui existentiam aliquâ causâ effectiuâ indiget, prout sibi coexistente.

Propositio 32.

158 Nullum ens non existens ad non existendum indiget causâ effectiuâ sui non existere, siue suæ negationis.

Hæc propositio satis superque videtur euidentis & ferè ab omnibus, ni fallor vt talis recipietur. Ob id eam inter euidentes enuero, tamen nequeat non dissidere à singularissimâ illâ opinione vnius, aut alterius Recentioris ponentis negationes entium formaliter in impedimentis posituius eorum, de quâ nobis actum est *suprà quæst. 3*. Probari autem potest primò: quia ex hypothesi, quod deficeret omnis causâ effectiuâ per locum intrinsecum, sequitur fore, vt omne ens non existens necessariò non existeret absque causâ effectiuâ. Tantum abest, vt illâ indigeat ad non existendum.

Secundò: quia vt ens aliquod existentiam non habeat, vtque subinde vniuersitas existentium non habeat illud, non opus est, quod quidpiam detur aut ipsi enti, aut vniuersitati existentium, sed potius, quod non detur, vt patet. Ad non dandum autem non est opus datore, cum potius ibi non datio certior sit, vbi nullus dator existit: ergo vt ens aliquod existentiam non habeat, non opus est causâ effectiuâ, quæ munus datoris exerceat comparatione effectus. Similiter, vt aliquod ens non existat in rerum naturâ non opus est, quod quidpiam existens in rerum naturâ ponatur, sed potius, quod non ponatur, seu quod ponatur nihil, vt abundè ostensum est *suprà quæst. 3*. ad nihil autem ponendum nullo ponente opus est, vt constat. Ergo. Similiter, vt aliquod ens non existat, non opus est, quod fiat quidpiam, sed potius, quod non fiat. Vbi autem nullo opus est facto, neque opus est vllò factore, siue efficiente, vt constat: ergo.

Tertiò respectu non existentia, seu negationis entis, nulla causâ effectio est possibilis: quia impossibile est causam efficere, & nihil efficere: non existentia autem, seu negatio entis prorsus est nihil, vt *quæst. 3. citatâ* monstratum est: ergo respectu non existentia: seu negationis entis nulla effectio necessaria esse potest, cum certum sit necessarium esse non posse, quod est impossibile, sublata autem necessitate effectiōnis respectu non existentia, seu negationis entis, & quod è medio tollatur respectu eiusdem necessitatis causâ effectiuâ necesse est, vt constat.

Quartò. Nullum ens distinctum à Deo indiget ad suam non existentiam causâ effectiuâ creata, siquidem absque omni causâ effectiuâ creata verè non existeret ab æterno omne ens distinctum à Deo, vt fide sanctum est: sed neque indiget causâ effectiuâ increata, nimirum ipso Deo prout efficiente: ergo absolute nullum ens distinctum à Deo indiget ad suam non existentiam causâ effectiuâ. Cætera constant. Minor ostenditur ab absurdo: quia si Deus ab æterno aliquam exercuisset effectiōnem circa non existentiam, seu negationem omnium aliorum entium, cum effectio suoapte conceptu absque termino per ipsam factio stare non possit, vt est notum, sequeretur tot Deum ab æterno fecisse effectus, quot fuerunt ab æterno negationes aliorum omnium entium. Quod tamen contra fidem est, iuxta quam nihil Deus ab æterno fecit verè, & realiter, sed cuncta in tempore.

Ex his concluditur nullum ens, quoad suam non existentiam, & consequenter nullam entis negationem, quoad suam obiectiuam veritatem (quæ à nobis tanquam quid posituè existens concipitur, cum nihil prorsus tale sit, iuxta dicta *quæst. 3.*) aut aliqua effectiuâ causâ indigere, aut ab aliqua causâ effectiuâ posse effectiuè dependere. Cum quo stat negationes entium possibilem, quoad suam obiectiuam veritatem, atque adeo quoad existentiam, quam

nos illis, iuxta dicta loco citato, per quandam æquivalentiam tribuimus, à causâ permissiua sui dependere posse. Dico autē causam permissiua eam, quæ cum possit tales negationes impedire per positionē entium illis oppositorum non impedit. Quo pacto Deus ab æterno fuit causa permissiua negationum omnium entium possibilem, quatenus eas non impediuit, cum posset per effectiōnem ipsorum entium. Quod tamen non faciendo quidpiam, sed potius nihil faciendo cum posset, libindeque libere præstitit.

163 Cæterum, quia causa libera affectu efficaci potest aut velle, quod existat negatio, aut nolle, quod existat ens illi oppositum, quæ duo æquivalentia sunt; scire opus est in tali casu eiusmodi causam non tam permissiua, quam positiua dici in talem negationem influere loquendo moraliter. Quocirca duplicem ad rem permissionem oportet distinguere, physicam vnam, moralem alteram. Permissio physica interuenit, quando causa eatenus solum influit in id, quod dicitur permittere, quatenus illud non impedit, cum posset per positionē oppositi ultra quod permissio moralis exposcit, ut causa non velit directē, & efficaciter, ut illud sit, quâ ratione est. Dum enim vult directē, & efficaciter ut sit illud, non tam permissiua, quam positiua censetur in illud influere, loquendo moraliter, tamen si non det illi existentiam, eo quod illud accipiendi ab alio existentiam incapax est. Igitur, quod statuimus est negationes entium aliter quam per sui physicam permissionem à causa dependere non posse. Tamen si permissio earum physica, interdum sit etiam moralis; interdum non item, iuxta dicta. Quo casu per sui moralem positionem non quidem effectiuam, sed affectiuam dicentur à causa dependere.

164 Quod si negationum entium nulla causa effectiua datur, aut dabilis est; nec dabitur causa materialis, seu receptiua: quia causa materialis non aliter causat effectum, quam recipiendo illum ab efficiente, huiusque actionem sustentando. De causa autem formali positiua certum est nullatenus dari respectu negationum: quia nulla negatio est quid compositum ex positiua forma, ut constat. Causam autem finalem eatenus solum potest habere negatio, quatenus causa influens in illam, aut purè permissiua, aut physice permissiua, & moraliter positiua, prout explicuimus, ex aliquo fine id præstare potest. Tunc enim talis finis quodammodo etiam dicitur concurrere ad existentiam negationis.

165 Vnde tandem consequitur, quando negatio, nec permissiua quidem dependet ab aliquo ente, eo quod nullum ens est potens ad impediendam illam per positionem oppositi, vti caenit negationibus chymærarum impossibilem, tunc illam nullam omnino habere causam sui.

Propositio 33.

166 Quoties pars essentia composita sine alio quopiam esse non potest, & ipsa essentia sine eodem esse non potest.

Demonstratur facile: quia essentia composita non potest esse sine sua parte, iuxta *proposit.* 9. Ergo de primo ad vltimum nec poterit esse sine eo, sine quo sua pars esse non potest. Vel aliter. Si essentia composita potest esse sine eo, sine quo pars sua esse nequit: ponamus esse, fierique ut pars inclusa in tali essentia, atque adeo simul habens esse cum illâ sine eo sit, sine quo non potest esse, quod est impossibile. Conueniet namque actus subiecto non habenti

potentiam ad ipsum actum contra *proposit.* 3. statutam *disputatione* 8. *quest.* 4.

Ex hac propositione constat: quoties pars essentia composita non potest sine alio quopiam existere, nec posse sine eodem existere essentia ipsam.

Propositio 34.

Quoties pars essentia composita sine aliqua causa effectiua sui non potest existere, neque essentia ipsa potest existere sine eadem, Idque tanquam sine causa pariter sui effectiua.

Prior pars propositionis constat ex præcedente. Neque vlla eget demonstratione. Posterior autem inde monstratur, quia omnis causa efficiens partem ex qua, suppositis reliquis, resultat totum, eo ipso dicitur facere totum. Sic enim homo dicitur producere hominem, etsi producat solum vniōem, ex qua supposita materia, & anima resultat homo. Sic Artifex dicitur facere statuam, licet non faciat materiam eius, quia facit aliquid, ex quo, suppositis reliquis, resultat statua. Sic homo facit peccatum, quia ponit aliquid, ex quo, suppositis reliquis fundamentis ab ipso non factis, resultat peccatum. Et in cæteris, quæ valde sunt obuia similiter.

Ex hac propositione constat. Quoties pars essentia composita aliqua causa effectiua sui eget ad existendum, eadem causa effectiua sui egere ad existendum essentiam ipsam. Idem namque est posse quidpiam existere sine causa effectiua sui, & illa ad existendum egere, ut est notum.

Propositio 35.

Quoties pars essentia composita facta est, & ipsam essentiam rationalis partis factam esse necesse est.

Hæc propositio adeo est ex præcedente manifestata, ut nullâ egeat demonstratione.

Propositio 36.

Quoties omnes, & singulae partes essentia composita causa sui effectiua egent ad existendum, non potest non essentia ipsa eadem causa effectiua sui egere ad existendum.

Hæc propositio ex *proposit.* 34. sequitur manifestè. Si enim essentia composita nequit non indigere ad existendum eadem causa effectiua sui, quæ indiget ad existendum pars aliqua eius, ut ibi demonstratum est; potiore iure nequit indigere ad existendum eadem causa effectiua sui, quæ indigent ad existendum omnes, & singulae partes eius: ut est notissimum.

Ex hac propositione constat; quoties omnes, & singulae partes essentia composita totidem causis mutuo diuersis egent ad existendum; eisdem omnibus egere ad existendum essentiam ipsam.

Propositio 37.

Quoties omnes, & singulae partes essentia composita sunt facta; & ipsam essentiam esse factam necesse est.

Hæc sequitur ex 35. Si enim essentia composita nequit non esse facta, quoties vel vna pars eius est facta: Potiori iure nequit non esse facta, quoties omnes, & singulae partes eius sunt facta. Ut est notissimum.

Propositio 38.

174 Essentia composita, cuius non omnes partes sunt factæ intra se ipsam habere potest causam sui effectiuiam, quin egeat vlla causa effectiua existente extra se.

Pars enim non facta factorum, atque adeo essentia ratione illarum poterit causa effectiua esse, quin alia opus sit existente extra essentiam ipsam. Ita enim essentia aggregati coalescentis ex Deo, & creaturis ab ipso Deo, qui pars est eius, vnice facta est, quatenus ex creaturis à solo Deo factis, supposito ipso Deo à nulla alia causa facto, talis essentia resultauit. Quæ omnia ex se, & ex præcedentibus satis superque nota sunt.

Propositio 39.

175 Essentia composita, cuius omnes partes sunt factæ, neutiquam potest intra se ipsam habere causam sui effectiuiam, quin egeat aliqua causa effectiua extra se ipsam existente.

Est clarum. Quia posito, quod omnes partes essentia composita sunt factæ, & consequenter, quod ipsa essentia etiam est facta, iuxta *propos. 37.* Si nullam ea causam sui effectiuiam extra se habeat, sed prorsus sit facta à causa existente intra se, sequitur planè huiusmodi causam intrinsecè componentem essentiam, earentisquæ facientem ipsam essentiam, quatenus facit residuum, cum quo illam componit, aut esse factam à se ipsa, aut à residuo, quod ipsa facit. Quod vtrumque repugnat, vt constat ex *propos. 21. & 29. supra* statutis.

176 Distinctius. Si omnes partes essentia composita sunt factæ à causa existente non extra, sed intra essentiam ipsam, & ipsa essentia ab eadem causa erit facta, iuxta *prop. 36. & 37.* Tum sic. Causa efficiens omnes partes, & ratione illarum essentiam, aut est aliqua tantum pars, aut aliqua, aut omnes: Si aliqua tantum; ea faciendo omnes se ipsam faciat necesse est, vt constet. Si aliqua, aut omnes, vel illa similiter facient se ipsas, vel mutuo, vicissimque se se facient. Quod vtrumque est impossibile, vt dictum est. Aliter enim huiusmodi effectio non potest peragi, vt est notissimum.

177 Ex hac propositione inferemus suo loco progressum infinitum causarum, quarum vna sit facta ab alia, & hæc ab alia, & ita deinceps absque vlla, quæ sit omnium prima, omnino impossibilem esse: quia essentia aggregati omnium eiusmodi causarum quædam essentia est composita, & facta, cuius omnes partes sunt factæ, non habens extra se causam sui, sed prorsus intra se. Quæ essentia propterea non potest non esse chymica, iuxta præsentem propositionem.

178 Deinde inferemus item suo loco progressum infinitum generationum, vt modo eueniunt; ita vt hoc genitum ab hoc generante nascatur, & hoc ab illo, & illud ab alio, & ita deinceps; quin detur vllum generans, quod sit primum, etiam impossibile esse. Tamen Deus ad omnes huiusmodi generationes vt causa vniuersalis dicatur concurrere, & esse extra cumulum huiusmodi generatorum, & generantium: quia etiam vt sic talis cumulus causam factiuiam sui partialem habebit intra se, eamque actione generatiua factam ab aliquo, existente intra ipsum cumulum; quæ proinde causa actione generatiua aut à se ipsa, aut ab aliquo à se genito facta erit; quorum vtrumque est impossibile, vt di-

ctum est. An autem Arist. huiusce generis, an alterius seriem generationum à parte ante æternam concesserit, *ibidem* decernemus.

Propositio 40.

Subiectum necessitatum ad actum negatiuum 179 nulla ratione influit in existentiam eius.

Non enim influit in existentiam eius vt causa effectiua: quia negatio, qualis est actus negatiuus nec habet, nec habere potest causam sui effectiuiam iuxta *propos. 32.* Neque influit in existentiam eius vt causa permissiua: quia tunc solum est subiectum causa permissiua sui actus, quando illum non impedit, cum possit per positionem actus contradictori. Subiectum autem necessitatum ad actum negatiuum eo ipso est impotens ad ponendum contradictorium eius. Neque influit in existentiam eius vt causa materialis, seu receptiua: quia, quod est incapax causæ effectiua, & materialis, seu receptiua incapax est, vt constat ex dictis in ea *propos. 32. sub finem.* Nec influit in existentiam eius, vt causa formalis, vt etiam constat ex dictis *ibi.* Vt causa autem finalis influere nequit prout existens, quo pacto de illo sermo est: quia finis non prout existens, sed prout intentus influit in id, in quod ex illius intentione influit intendens aut effectiue, aut permissiue. Concluditur ergo, subiectum necessitatum ad actum negatiuum nulla ratione influere in existentiam eius. Quod etat ostendendum.

Id, quod etiam apertè constat ex omnium communi estimatione. Nemo enim hactenus attribuit existentia actus negatiui subiecto necessitato ad illum, vt principio influenti in eam aliquomodo. Ob id etsi ego verissimè dicor modo non producere Angelum, aut alterum mundum, aut chymæram, atque adeo carere productione à me oriunda Angeli, aut alterius mundi, aut chymære; nullatenus tamen dicor esse causa talis carentia, siue vt existat talis carentia, vt diceret sanè, si ita non producerem Angelum, aut alterum mundum, aut chymæram, vt possem producere. Eo enim casu causa permissiua essem talis non productionis, siue carentia productionis.

Ex hac propositione sequitur subiectum necessitatum ad actum negatiuum, quatenus tale nullum genus prioritatis habere comparatione illius, præterquam dignitatis, seu perfectionis entitatiua. Quia tale subiectum tali actu non est prius prioritate causæ, aut positue influentis, aut permissiue, iuxta dicta. Neque est prius prioritate temporis, cum talis actus, extiterit ab æterno, qua ratione per æquivalentiam à nobis existere dicitur, iuxta doctrinam statutam *propos. 32.* Neque est prius prioritate inconnexionis non mutua, siquidem connexus ponitur cum actu ipso, eo ipso, quod ad illum necessitatum ponitur. Aliud autem genus prioritatis non est, quæ propriè prioritas sit iuxta dicenda *infra à disp. 15.*

Vnde aliud sequitur valde notandum. Quoties 182 voluntas ad aliquem actum negatiuum necessitata est, huiusmodi necessitatem propriè non esse antecedentem: quia non est necessitas habens prioritatem aliquam respectu talis actus præter prioritatem dignitatis, de qua hic non curatur. Atque ita necessitate libertati oppositam non semper esse antecedentem proprie loquendo, vt vulgo putatur. Tamen si semper sit antecedens, sumpto hoc vocabulo latè, & improprie pro necessitate inuitabili, seu impedibili per libertatem. De quo plura *suo loco.*

Sufficiant

- 183 Sufficiantque modò propositiones istæ. Plures enim elicient alij ex terminis huius disputationis; & nos etiam in sequentibus eliciemus.

Q V Æ S T I O VI.

Utrum essentia, & existentia distinguantur inter se? Et qua ratione?

- 184 **N**on agimus in hac questione de essentia, & existentia Dei; actari suo loco sed de essentia, & existentia creaturarum. Circa quam.
- 185 Prima sententia est essentiam creatam realiter à suâ existentia distingui tanquam ab aliquo sibi realiter superaddito, quo existens redditur. Ita vnanimiter Thomistæ Caiet. Ferrar. Capreol. Soncin. Scot. Bann. & alij apud Soar. tom. 2. *Metaph. disput. 3. 1. sect. 1.* omnēque Recentiores, Quam sententiam insuper amplexi sunt P. Molin. 1. p. *quest. 3. art. 4. disputatione 2.* & P. Albertin. *de prædicam. subst. disp. 2. quest. 1.*
- 186 Secunda sententia est Scot. in 3. *dist. 6. quest. 1.* & discipulorum eius communiter. Necnon P. Fonl. tom. 1. *Metaph. lib. 4. cap. 2. quest. 4. sect. 1.* alientium essentiam creatam, non quidem realiter, sed formaliter ex naturâ rei à sua existentia distingui.
- 187 Tertia sententia est essentiam creatam, & existentiam nullâ omnino distinctione reali, aut formali ex naturâ rei distingui; sed à parte rei idem omnino esse. Ita Soar. *supra*, Valquez 1. p. *disput. 179. n. 6.* Valent. *disput. 1. quest. 3. punc. 4.* Percir. *lib. 6. Physic. cap. 4. Rub. lib. 1. Physic. Tract. 1. quest. 4.* Alarc. *Tract. 6. disputatione 1. cap. 2.* Petr. Hurt. *disputatione 8. Metaph. sect. 4.* Arriag. *disputatione 2. Metaph. sect. 3.* Oued. *contr. 2. Metaph. pun. 2.* & apud eos alij plures. Qui omnes aut docent, aut supponunt essentiam creatam per nostram rationem à sua existentia distingui. Quod à nullo Theologorum negari testatur Soar. *supra* *sect. 6. n. 16.* An verò distinctio hæc præcisua sit formalitatum ex parte obiecti, uti supponunt antiquiores plerique, vel tantum ex parte actus se habeat, Recentiores vertunt in dubium. Ex quibus Hurt. Arriag. Oued. *supra*, & alij censent, esto inter alias formalitates præcisio obiectiua sit admittenda inter essentiam tamen, & existentiam, solam formalem debere admitti ex parte actus, non ex parte obiecti se habentem. Nescio tamen, cur in eâ hypothesi non ponunt præcisionem obiectiuâ non mutuum inter essentiam, & existentiam, uti eam ponunt inter ens, & suas differentias, inter omniaque prædicata transcendentia, & subiecta, quæ dicuntur transcendere, ut suo loco notabimus. Existentia quippe prædicatam transcendens est comparatione existentium. Alij verò Recentiores absolute opinantur inter essentiam, & existentiam præcisione obiectiuam, eamque mutuum dari oriundam ab intellectu nostro pro statu præsentis; uti vniuersa ferme Antiquitas citra dubiū est opinata.

Propositio 1.

- 88 Existentia non aliquid distinctū realiter ab essentia, eique re ipsa superadditū, ut Thomistæ autumāt. Probatur primò generali ratione: quia non sunt superaddendæ entitates sine necessitate: sed sine entitate sibi realiter superaddita potest quævis essentia existere, ut ex dicendis constabit. Ergo.

Secundò: quia si essentia realiter distincta esset ab existentia, realiter quoque prius naturâ esset, quam illa: quia vel esset causa eius materialis, seu receptiua, ut communiter Aduersarij concedunt, vel existentia modus esset essentia non mutuo cum illa connexus, eoque titulo aliter, quam effectus posterior natura, quam illa, iuxta generalem doctrinam ordinū, tradendam à nobis *infra suo loco*: ergo in priori ante existentiam se ipsa existeret essentia (Siquidem esse vnum prius, quam aliud realiter, habereque esse, seu existere prius, quam illud idem omnino est.) Ut quid ergo noua existentia superadueniens, postquam iam independentem ab illâ existit essentia?

Tertio probatur: quia essentia existens aut producit ut condistincta ab existentia superaddita, per seque terminat productionem, aut non: Si non: ergo nihil est actus, & extra causas; sed manet intra ipsas purè possibilis, atque adeo non est existens, contra suppositionem. Etenim, quidquid est ens actus (vno Deo excepto) ab alio est productum, per seque subinde terminat productionem, ut constat. Si verò essentia ut condistincta ab existentia superaddita terminat, per se productum: onem: ergo ut condistincta ab existentia superaddita, atque adeo præciscendo ab illa, est extra causas: productio quippe extrahit à causa rem productam: ergo ut condistincta, & præcisa ab existentia superaddita est existens: quia esse extra causas, & existere in idem recidunt: ergo existentia superaddita superuacanea est. Confirmatur, & declaratur: quia effectus productus non solum accipit à causa per productionem existentiam essentia superadditam: sed etiam & potiori iure ipsam essentiam: accipit enim à causa totum, quod est à parte rei, nec posset talem existentiam accipere sine essentia, cuius ea est modus: ergo effectus productus re ipsa habet extra causas tum essentiam, tum existentiam superadditam; illam quidam per identitatem; hanc per inhesionem, siue adhesionem. Sed habere à parte rei essentia suam extra causas est formaliter existere à parte rei: ergo effectus productus antecederet, independenter à superaddita existentia, seu præciscendo ab illa, se ipsa existit à parte rei. Superflue igitur ut existat, ei talis existentia adiungitur.

Quarto probatur propositio. Quia ens in actu constituitur tale per existentiam, ut fatentur omnes. Vel ergo effectus productus ut condistinctus ab existentia superaddita est ens in actu; vel solum in potentia? Si tantum in potentia: Ergo est quid purè possibile; neque datur à parte rei, quādo datur existentia eius, suamque terminat productionem, quod est chimericum. Si autem ut condistinctus ab existentia superaddita, & præciscendo ab illa est ens in actu. Igitur ea seclusa manet existens actu. Ea ergo prius redundat. Nec dici potest in eo signo præcisionis, neque esse ens in potentia, neque ens in actu: quia nequit non habere in eo signo suam essentiam (cū sit impossibile quidpiā aut esse, aut concipi alicubi sine se ipso) vel ergo illa habet actualiter; & ita erit ens in actu, vel illam habet tantum possibiliter; & ita erit ens in potentia. Alius autem modus habendi essentiam non est, quod ad rem attinet, ut constat.

Quinto probatur. Essentia existens prout condistincta ab existentia superaddita terminat actum scientiæ Dei, distinctum saltem ratione nostra ab actu, quem terminat ipsa existentia; siquidem distinctorum obiectorum distinctos nos actus concipimus in scientia diuina. Vel ergo actus ille est simplicis intelligentiæ; & sic essentia per eum cognita purè erit possibilis, cū tamen ponatur existens, quod est contradictio: Vel est visionis; & sic essentia per eum cognita,